

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. X. De Impedimento Impotentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

raptus à rapore separata, & in loco tuto, & libero, constituta, illum in virum habere consenserit; eam raptor in uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium & favorem praebentes, sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant. Teneatur etiam raptor mulierem raptam, siue eam uxorem duxerit, siue non duxerit, decem arbitrio iudicis dotare. Ita Tridentinum supra. Nullus autem excipitur casus, etiam si rapta sit vidua, meretrix &c. immo et si jam validè copulata raptori: Tridentinum enim loquitur generaliter. Eiusdem constitutio iuxta plerosque Doctores ac Declarationem Cardinalium etiam locum habet in sponsalibus, quæ eodem pacto non valent, nisi simili ratione rapta sit extra potestatem raptoris constituta. Quia si finis Tridentini everteretur, cum ex sponsalibus oriretur obligatio in futurum, nullam autem obligationem relinquere volueris in rapta, quousque in potestate raptoris manet.

Notandum vero raptum esse violentam abductionem de loco ad locum, causa explendæ libidinis, vel contrahendi Matrimonii. Estque pœnide, siue violentia sit physica, siue moralis consistens in metu vel timore. Secus est de dolo; utpote qui non est violentia. Quare etiam ablatio bonorum fortunæ dolo facta, non est rapina, sed furtum. Similiter mulier non dicitur rapta, si alibi inventa detineatur, vel etiam opprimatur, vel sine violentia, etsi in suis parentibus, abducatur, vel si alio fine fiat abductio, v. g. ut vendatur aut in servitutem redigatur: potestque consistere Matrimonium, si ipse liberè consentiat, nec aliud impedimentum subsistat.

Sed quoniam duplex est raptus, unus qui adhibetur tantum explendæ libidinis causâ, & recensetur inter species vulgatas luxuriæ; alter qui adhibetur causâ Matrimonii: hinc dubitatur, an uterque raptus dirimat Matrimonium: estque probabilior & communior opinio Sanchez, Præpositi & aliorum, illum dumtaxat dirimere, qui ad finem contrahendi Matrimonium adhibetur. Hoc enim consonat intentioni & tractationi Tridentini, quod vult obstat, ne quis audeat attentare in medium, per quod cernit suo se sine frustrandur. Unde nec pœnæ statuitur per Tridentinum supra concernunt raptum, qui est species luxuriæ. Quamvis hic sufficiat ad alias Juris, præsertim civilis, pœnas latas contra raptores.

Petes, an similiter raptus dirimat Matrimonium, si mulier rapiat virum? Resp. Neg. Ita communis Doctores. Nam Tridentinum expressè loquitur in casu, quo mulier est rapta, dicens: Quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit. Nec intentio Concilii videtur se extendere ad feminam, quæ vix unquam solet raptum committere. Solent porro

Jura obviare casibus natis occurrere. Unde nec ea quæ statuit Tridentinum contra impediens libertatem feminarum circa professionem religiosam, extenduntur à Doctoribus ad impediens libertatem virorum; quamvis horum quoque libertas interdum, sed rarius tollatur. Deinde veriamur in adiosis; quæ sunt restringenda. Quod verò obijcitur, per raptum alienæ sponsæ intelligi pariter raptum alieni sponsi, dum agitur de impedimenti merè prohibentibus, gratis & falsò assumitur. Neque etiam in Jure à pari ratione aut simili exemplo ducitur bonum argumentum.

Pro fine nota, quòd dum quis ex mandato alterius pro eo rapit feminam, impeditur contrahere ipse mandans, non autem executor, uti nec alii cooperatores (etsi hi gravissimè puniantur à Tridentino supra) quia Tridentinum tantum statuit impedimentum inter raptorem (quem à cooperantibus expressè distinguit) & raptam. Unde posset tertius validè cum rapta contrahere.

QUESTIO X.

De Impedimento Impotentia.

IMPOTENTIA hîc significat inhabilitatem physicam siue ineptitudinem ad exercendam copulam carnalem aptam ad humanam generationem. Estque alia perpetua, & insuperabilis, quæ scilicet tolli nequit absque miraculo, aut periculo mortis corporalis alterius, aut peccato: alia temporalis & superabilis, quæ sine prædictis superari seu tolli potest, per lapsum temporis, vel per artem humanam, aut ordinaria Ecclesiæ remedia. Item alia est impotentia absoluta, quæ est respectu omnis personæ; alia respectiva, quæ tantum est respectu certæ personæ.

Oritur porro impotentia ex diversis causis. Primò ex naturali complexionè & debilitate, quæ in Jure frigiditas appellatur. Secundò ex defectu membrorum, aut in feminis ex ræmia arctitudine. Tertio ex defectu ætatis. Quarto ex maleficio per operam dæmonis; cujusmodi vocantur in Jure maleficiati. Ex his namque capitibus oritur impotentia cogrediendi cum effusione seminis ad generationem apti intrâ vas mulieris. Intrâ quod tamen si possit vir seminemmittere absque ejusdem penetratione (quod rarum est; etsi noverim interdum contigisse, etiam subsecutâ generatione prolium) sufficere ad validandum & consummandum Matrimonium, uti manifestum apparet Raphaëli Aversa quest. 17. sect. 1. in fine, & sect. 2. quamvis hoc videatur negare Præpositus quest. 7. dub. 20. in fine, non rectè supponens tali casu istam immisionem non fieri ab ipso viro seu vi conatûs ejusdem, saltem coagente virtute attractivâ matricis.

81. Non nisi im, pedim. nisi inior cooperantes raptui & raptam.

82. Impotentia quid est quosimplex.

83. Ex quibus capitibus oritur.

An sine vas penis penetratione possit consummari Matrimonium.

Dico

84.
Impotentia
temporalis
non dirimit
Matrimo-
nium.

DICO I. Impotentia temporalis non dirimit Matrimonium. Patet ex c. *Fraternitatis, De frigidis & maleficis*. Ratio est, quod tunc corpus sit simpliciter potens & habile, solumque pro tempore impeditum, adeoque simpliciter subsistat materia contractus. Unde etiam in Jure conceditur experimentum triennii, ut probetur, an impotentia sit perpetua, an temporalis c. *Laudabilem, eod. tit.* Immo etsi Matrimonium post præfatum experimentum fuerit dissolutum, jubetur restaurari, si postmodum comperiatur impotentiam non fuisse perpetuam. Unde si arctitudo feminæ levi incisione (quam mulier etiam tenetur pati) aut simili remedio absque gravi periculo possit tolli, valet Matrimonium, nec potest censeri subesse simpliciter & absolute impotentia; ut satis colligitur ex cap. *Fraternitatis*, & in praxi observatur.

85.
Impuberes
ex natura
rei possunt
valide illud
contrahere.

Hinc etiam impuberes jure naturæ valide contrahunt Matrimonium, modò sufficienter utantur ratione, nec aliud impedimentum habeant, etsi necdum possint actum matrimoniale exercere: quia illa impotentia tantum est temporalis, cum ætate proveciori tollenda. Ex natura rei verò possunt tales, jam præditi sufficienti rationis usu, se ex nunc obligare, dando potestatem ad copulam exercendam pro tempore secuturæ potentæ: sicut possunt alii temporaliter impotentes. Nihilominus Jure Ecclesiastico impuberes, id est, masculus ante decimum quartum, femella ante duodecimum ætatis annum, & quidem juxta Doctores completum, redduntur inhabiles ad contrahendum Matrimonium; ut patet ex c. *Continebatur c. Attestationes, & c. Tue nobis, de Despons. impuber.* Excipit, nisi malitia suppleat ætatem; hoc est, nisi citius sint & doli capaces, & potentes ad usum matrimoniale; ut patet ex c. *Continebatur, c. Tua nobis cit. & c. De illis 2. eod. tit.* Interdum autem contingere potentiam generandi ante eam ætatem, constat experientia ipsâ. Pluraque à variis narrantur exempla; ut de rege Achaz, qui undecimæ ætatis anno fertur genuisse Ezechiam. De Salomone refertur, quod decennis genuerit Roboam: de alio puero decenni, quod nutricem suam reliquerit gravidam. Denique *Christianus Massæus in Chronico ad annum 1337* refert puellam novem annorum in Belgio concepisse ex famulo. Hæc tamen potentia in foro externo non præsumitur ante legitimam ætatem. Quòd si verò aliqui tempore pubertatis necdum sint potentes, manet res in terminis juris naturæ, adeoque valet Matrimonium juxta Doctores communiter; nisi sit impotentia perpetua, quæ tamen non satis præsumitur, quousque post tempus plenæ pubertatis (quod in viris est annus decimus octavus, in feminis decimus quartus) adhibita fuerit experien-

Secus, jura
Ecclesiasti-
co.

Nisi malitia
suppleat
ætatem:

Prout inter-
dum contin-
gere, decla-
ratur.

Quòd si
qui in ipso
pubertatis
necdum sint
potentes,
an valide
contrahant.

tia triennalis. Impubereum porro Matrimonium sic contrahitur, ut etiam juxta Doctores communiter contra *Sanchez l. 1. c. 17. n. 6.* sit illicitum; utpote prohibitum expressè, c. 2. *de Despons. impuber.*

DICO II. Impotentia perpetua præcedens Matrimonium dirimit illud. Est certum ex c. *Quod sedem, & c. Ex hiseris, de Frigidis*. Et hoc verum est, etsi impotentia antea sit cognita comparti; ut docent, communiter Doctores, contra paucos, existimantes impotentiam parti incognitam dirimere quidem jure Ecclesiastico Matrimonium; non autem, si fuerit parti nota: prout dicitur solet de conditione servili. Verum Canones loquuntur generaliter & absque discrimine; immo in c. *Consultationi* præsupponitur scientia impotentia. Et quidem id provenire ex ipso jure naturæ potest indicari *Sixtus V. Constit. 59. Cum frequenter*, dicens: *Secundum canonicas sanctiones & nature rationem, qui frigida nature sunt & impotentes, item dem minime apti ad contrahenda Matrimonia reputantur.* Ratio naturalis est, quod tunc deficit materia substantialis contractus Matrimonii; cujus materia sunt humana corpora disparis sexus, non qualiacumque, sed potentia seu habilia ad usum Matrimonii; de hujus enim essentia est traditio potestatis in mutua corpora ad præfatum usum (quàmvis excludi possit usus actualis, etiam per pactum prævium) quæ potestas dari non potest, ubi est impotentia physica.

Nec obstat, quòd impotentia interveniens Matrimonio, etiam non consummato, illud non dirimat, ut patet ex c. *Hæc, 32. q. 7.* Hoc enim postulat Matrimonium insolubilitas. Deinde potentia adhuc existentis jam erat traditum jus & dominium. Contra dicitur: quia etsi contractus non subsistat in fieri sine sua materia substantiali, posset tamen postea perseverare in suo valore, etsi materia substantialiter mutetur; ut patet v. g. in contractu emptionis, qui manet, etsi aurum postea vendatur in aurichalcum, vel equus emptus occidatur.

Non obstat II. quòd impotentia moralis, quæ contingit, dum petitio debet per pactum excluditur, non dirimat Matrimonium: nam illa relinquit dominium & potestatem in actu primo, adeò sit copula non foret fornicaria, quæ inter tales contingeret. Deinde impotentia physica mutat naturam contractus substantialiter, cum materia illius sit corpus verè secundum naturam suam potens: impotentia autem moralis tantum mutat accidentaliter, seu potius extrinsecè; cum tantum fundetur in voluntate, adeoque relinquit corpus secundum se verè potens.

Hinc patet invalida esse Matrimonia contracta à quibusvis spadonibus seu eunuchis perfectis, sive utroque teste contentibus: quia simpliciter & absolute sunt

tia triennalis. Impubereum porro Matrimonium sic contrahitur, ut etiam juxta Doctores communiter contra *Sanchez l. 1. c. 17. n. 6.* sit illicitum; utpote prohibitum expressè, c. 2. *de Despons. impuber.*

DICO II. Impotentia perpetua præcedens Matrimonium dirimit illud. Est certum ex c. *Quod sedem, & c. Ex hiseris, de Frigidis*. Et hoc verum est, etsi impotentia antea sit cognita comparti; ut docent, communiter Doctores, contra paucos, existimantes impotentiam parti incognitam dirimere quidem jure Ecclesiastico Matrimonium; non autem, si fuerit parti nota: prout dicitur solet de conditione servili. Verum Canones loquuntur generaliter & absque discrimine; immo in c. *Consultationi* præsupponitur scientia impotentia. Et quidem id provenire ex ipso jure naturæ potest indicari *Sixtus V. Constit. 59. Cum frequenter*, dicens: *Secundum canonicas sanctiones & nature rationem, qui frigida nature sunt & impotentes, item dem minime apti ad contrahenda Matrimonia reputantur.* Ratio naturalis est, quod tunc deficit materia substantialis contractus Matrimonii; cujus materia sunt humana corpora disparis sexus, non qualiacumque, sed potentia seu habilia ad usum Matrimonii; de hujus enim essentia est traditio potestatis in mutua corpora ad præfatum usum (quàmvis excludi possit usus actualis, etiam per pactum prævium) quæ potestas dari non potest, ubi est impotentia physica.

Nec obstat, quòd impotentia interveniens Matrimonio, etiam non consummato, illud non dirimat, ut patet ex c. *Hæc, 32. q. 7.* Hoc enim postulat Matrimonium insolubilitas. Deinde potentia adhuc existentis jam erat traditum jus & dominium. Contra dicitur: quia etsi contractus non subsistat in fieri sine sua materia substantiali, posset tamen postea perseverare in suo valore, etsi materia substantialiter mutetur; ut patet v. g. in contractu emptionis, qui manet, etsi aurum postea vendatur in aurichalcum, vel equus emptus occidatur.

Non obstat II. quòd impotentia moralis, quæ contingit, dum petitio debet per pactum excluditur, non dirimat Matrimonium: nam illa relinquit dominium & potestatem in actu primo, adeò sit copula non foret fornicaria, quæ inter tales contingeret. Deinde impotentia physica mutat naturam contractus substantialiter, cum materia illius sit corpus verè secundum naturam suam potens: impotentia autem moralis tantum mutat accidentaliter, seu potius extrinsecè; cum tantum fundetur in voluntate, adeoque relinquit corpus secundum se verè potens.

Hinc patet invalida esse Matrimonia contracta à quibusvis spadonibus seu eunuchis perfectis, sive utroque teste contentibus: quia simpliciter & absolute sunt

sunt impotentes ad emittendum verum semen. Ita communiter Doctores. Et quamvis aliquando Nonnulli contrarium putarint; maxime de eunuchis, qui possunt feminis communicare aliquale semen sive humorem, licet ineptum ad generationem: res tamen hunc est certa ex Motu proprio Sixti V. supra citato (cujus verba etiam refert Sanchez d. 92. n. 17.) in quo omnium hujusmodi Matrimonia quaecumque cum quibilibet mulieribus, defectum praedictum sive ignorantibus sive scientibus, contracta decernit nulla, irrita & invalida esse, eosque ad Matrimonia contrahenda inhabiles esse declarat, mandans locorum Ordinarius, ne hujusmodi conjunctiones de cetero fieri quocumque modo permittant, ac denique jubens eos etiam, qui de facto sic contraxerint, separari. Quare non statuit novum Jus, sed potius declarat Jus naturae: quia nimirum secundum naturam rationem minime apti ad contrahenda Matrimonia reputantur, ut Pontifex loquitur.

Petes. An impotentes possint verè & valde contrahere Matrimonium, non quidem ad finem habendi copulam, sed ad finem castè vivendi? Affirmat Basilinus Pontifex l. c. 76. & tribus seqq. salvans sententiam talis Matrimonii in mutua conjunctione animorum, quoad individuum vitae societatem. Resp. tamen cum D. Bonaventura dist. 34. a. 2. q. 1. ad 2. & aliis communiter talem confederationem non esse verum Matrimonium, non tantum Jure Ecclesiastico, sed etiam naturali. Simpliciter enim & absolute inhabiles ad Matrimonium contrahendum esse, qui sunt impotentè, & declarantur Canones, idque ex Jure naturae, ut colligitur ex motu proprio Sixti V. Ipsa namque ratio Matrimonii primò & per se respicit propagationem generis humani per copulam, in ordine ad quam debent conjuges invicem tradere potestatem corporis sui; quam tradere nequeunt impotentè, tametsi possint eam tradere ad res domesticarum obsequium, uti servi. Deinde alioquin pariter possent tali intentione valide contrahere ipsi potentes; qui proinde habenda copulam fornicarentur, si potest ad quam non tradissent invicem potestatem: cum tamen planè repugnet, esse verum conjugium, & copulam fornicariam. Similiter accessus ad aliam personam liberam non foret in talibus adulterium. Insuper juxta talem modum Matrimonio incundo non obest consanguinitas, uti non obest obligationi invicem obsequendi & amandi, sed soli potestati ad copulam, ejusque executioni. Denique inquiri posset; an Matrimonium sic initum foret Sacramentum, an indissolubile, an postea perfectibile modo ordinario, idque per novum contractum, an contrahibile cum plu-

ribus: ad quae & similia non posset sufficienter responderi.

Quando autem in Jure permittitur, ut impotentes possint post deprehensam impotentiam cohabitare tamquam frater & soror, sive in continentia, non supponunt Matrimonium fuisse validum. Immo agunt in casu, quo tales contraxerant modo consueto ad vacandum actibus conjugalibus, ideoque concedunt experientiam triennalem copulae, & ei, qui potens est, facultatem contrahendi postea novum Matrimonium: quae capitaliter adversantur opinioni Pontii. Quod itaque Gregorius Papa c. Requisisti 33. q. 1. dixit: Si retinaculum conjugale (id est mutuam cohabitationem, vel conjugium putativum & apparens) voluerint rescindere, maneat utriusque innupti, subintellige, maneat vir impotens innuptus de praeepto; mulier autem potens, de consilio, ut rectè Glossa. Nam (ut subdit Pontifex) videtur mulierem secundas nuptias contrahere posse.... Vir autem, qui frigida naturae est, maneat sine conjugio.

Petes II. Quid censendum sit de hermaphrodito sive personam mixti sexus? Resp. posse conjugari juxta sexum praevalem tantum, ex L. Queritur, ff. de Statu hominum. Si in utroque sexu potens sit & aequalis, potest eligere alterutrum: praestito tamen juramento coram iudice Ecclesiastico, quòd post viduationem non conjugabitur juxta alterum sexum. Quamvis si juramentum postea infringeret, Matrimonium secus initum valeret.

Ex Conclusionè sequitur, steriles posse verum Matrimonium contrahere, ut habet omnino certa sententia, in praxi recepta: possunt enim consummare Matrimonium per veram copulam ex se aptam generationi, etsi haec per accidens non sequatur (quae etiam non semper sequitur ex quavis copula in secundis) non quidem ex feminis natura, quae est ejusdem rationis, sed ex speciali qualitate seu temperamento subjecti. Quare etiam non obstat, quòd femina sit impotens ad retinendum semen intra matricem: sufficit enim aptitudo ad copulam ex se ordinatam ad generationem, etsi ex alio accidenti haec non sequatur.

Quoad senes decrepitos tenendum similitè est, eos non esse incapaces contrahendi matrimonii, quando naturam vel arte possunt excitari ad copulam; prout regulariter possunt. Ob quod etiam Ecclesia nullos senes à Matrimonio contrahendo rejicit. Immo si senex sit adeò exhaustus, ut iudicio medicorum juvari non possit ad copulam, adhuc Navarrus, Rodriguez, Vega & alii existimant, esse capaces Matrimonii contrahendi, eò quòd nihilominus retineat semper velut in habitu intrinsicam suam potentiam; quae per accidens tantum

90. Satis obsequiis.

91. Quid censendum de hermaphrodito.

92. An steriles possint contrahere Matrimonium.

93. Quid censendum de senibus decrepitis.

tantum jam est impedita ratione senectutis, quò minus exeat in actum. Contrarium docet *Panormitanus, Sanchez, Barboja* & alii communius; eò quòd tali sibi copula sit impossibilis, adeòque nequeat ad illam oriri: perinde autem sit, ex quo capite vel accidenti oriatur impotentia ad copulam. Nihilominus hæc impotentia non est nata oriri ex senectute feminae; præsertim in sententia communiore, quæ docet ad consummationem Matrimonii, & generationem non requiri semen feminicum, adeòque sufficere receptionem seminis virilis.

94.
Quid de
infirmis
morbis vici-
nis.

Similiter de infirmis paulò post morituris, seu quorum sanitas est desperata, etsi de facto sic langueant, ut in eò statu non possent habere copulam, tenet communis Doctorum sententia, usu & praxi Ecclesiæ comprobata, eos validè contrahere Matrimonium: quia per vehementiam morbi præcisè non tollitur potentia alioquin integra & expedita ad usum Matrimonii, sed ad summum pro tali dumtaxat tempore impeditur. Quòd si tamen vi morbi potentia sic esset destructa, ut ope humana infirmus nunquam possit reddi potens, esset consequenter incapax Matrimonii contrahendi. Sed hoc regulariter non præsumitur, ideoque tale Matrimonium legitimat prolem priùs inter contrahentes susceptam, etiam dum ad hunc solum effectum contrahitur. Vide *Sanchez l. 7. d. 105. Coninck d. 31. dub. 7.* & alios.

95.
Quid denique de se-
mina sem-
per faciente
aborsum,
aut patiente
cum vita
discrimine
evidenti.

Denique si sit mulier ita disposita, ut semper faciat abortum, aut constet eam non posse parere sine manifesto vitæ periculo, censent Nonnulli, eam esse incapacem contrahendi Matrimonii: eò quòd stante eò periculo copula sit tali illicita, adeòque censetur impossibilis. Sed merito *Sanchez d. 92. n. 28. & 29. Coninck* & alii passim id negant; quia impotentia hæc saltem non est perpetua, sed solum pro tempore secunditatis. Deinde periculum istud non apparet, nisi per Matrimonium post copulam jam consummatam.

96.
Impotentia
respectiva
solum diri-
mit matri-
monium
respectu sic
impotentium.

Diço III. Quando impotentia est tantum respectiva, dirimit Matrimonium dumtaxat inter illos, respectu quorum est. Ita communiter Doctores: quia cum tantum habeant corpus impotens respectu aliorum, & potens respectu aliorum, non est ratio, cur his tradere non possit dominium corporis sui. Hujusmodi impotentia frequentius oritur ex maleficio. Ex naturali frigiditate non ita. Ut neque ex nimia arctitudine feminae oritur impotentia illius respectu similium virorum, arg. c. *Fraternitatis, de Frigidis*. Quamvis juxta Doctores communiter posset interdum ea accidere respectu virorum dissimilium in robore vel mole corporis.

97.
Quid a-

Pro fine nota, quando contracto jam Matrimonio constat omnino perpetuam adesse

impotentiam, siue absolutam, siue respectivam, non possunt conjuges reddere debitum, nec aliquid facere, quòd extra Matrimonium non liceret; immo statim esse dissolvendum. Si verò dubitetur de perpetuitate impotentia, datur illis triennium, ut possint Matrimonium consummare, c. *Laudabilem, de Frigidis*. Quo tempore si nequeant consummare, amplius experiri non possunt, sed sunt separandi, si adit periculum incontinentia: quòd si non subit, Jura permittunt, ut habeat tamquam foetorem, quam nequit habere uxorem, c. *Laudabilem cit. & c. Requiristi 33. q. 1.* Facta autem separatione, potest aliud Matrimonium inire is, qui potens est. Si etiam facta separatione, is, qui putabatur impotens, fiat aliquando potens, reddenda est ei conjux: quia colligitur impotentiam tantum fuisse temporalem, adeòque valuisse Matrimonium. Patet ex c. *Laudabilem, & c. Fraternitatis, de Frigidis*.

Quòd attinet triennem experientiam, illa incipit, & completur secundum prudens arbitrium judicis; qui potius præpendere debet ad superfluam, quam ad diminutam diligentiam adhibendam. Poteritque prudenter computare à die attentata copulae (equaliter computandum voluit Jovista frequentius, & *Sanchez l. 7. d. 110. arg. c. Laudabilem*, ibi: *A tempore celebrati conjugii*), scilicet cum attentatione copulae, considerata frequentia conatus; constanti & concordiac jurata assertionem, & similibus: & in maleficio, si poenitentia, pia opera, & alia remedia sint etiam satis adhibita. Alias, si non sit concordia in dictis, si non sint adhibita sufficientia remedia corporalia aut spiritalia, si experientia copulae non fuerit satis continua ob daturnam absentiam vel deficientiam, aliaev circumstantia, aliud suadeant, expediet tempus prolongare, aut ad securitatem præfigere triennium ex tunc decurrendum. Quo modo computandum illud esse simpliciter, plures docent; & aliqui id admittunt in casu maleficii tantum. Denique existit, quòd dum agitur in foro conscientia, sit arbitrium illorum pene doctum & prudentem Confessarium. Idem videtur de quovis alio viro docto & prudenti, qui rem & circumstantias illius bene examinaverit) quorum arbitrium in foro externo est penes judicem. De his plura videri possunt apud *Sanchez l. 7. d. 102. & seqq.* usque ad finem libri.

QUESTIO XI.

De Dispensatione Impedimentorum Matrimonii.

Diço I. In impedimentis, quæ dirimunt ex natura intrinseca contractus, immo ne quidem Deus potest dispensare, v. g. in impo-